

lingen av psykiska problem är klassbunden.

Också självmordsproblemen, vilket mycket tyder på, är klassbundna och därför förekommer mera ofta bland socialtjänstens riskgrupper än i övriga befolkningsgrupper är det helt nödvändigt att antingen psykiatrin ändrar sina arbetsformer radikalt eller att socialtjänsten tillföres resurser till forskning, utvecklings- och behandlingsarbete för att kunna förebygga de samhällsrisiker som leder till att vi varje år av en befolkning på:

- 4 000 människor har
- 1 fullbordat självmord
- 10 självmordsförsök
- 100 som har övervägt att beröva sig livet
- och flera hundra som har döds- eller självmordstankar eller finner livet meningslöst.

Våldtäkt mer aggression än sexualitet

A. NICHOLAS GROTH

Män som våldtar

Prisma-RFSU, 1981, 254 s. ca-pris 75 kronor

Men Who Rape. The Psychology of the Offender, kom ut 1979 i originalversion och föreligger nu i svensk

översättning. Groth som är klinisk psykolog, har skrivit denna bok tillsammans med Jean Birnbaum och bygger boken i stor utsträckning på erfarenheter från klient- och andra kontakter med såväl män som har begått våldtäkt eller är misstänkta därför som med kvinnor som utsatts för våldtäkt. I boken definieras våldtäkt som då någon tvingar sig till ett sexuellt umgänge utan att samtycke föreligger och att tvånget sker genom våld eller hot om våld. Att notera är att Groth inte räknar psykiskt hog som hot om våld i detta sammanhang.

Boken innehåller en diskussion av myter och realiteter, om våldtäktens psykodynamik, om kliniska aspekter på våldtäkt, om olika våldtäktsmönster och också om riktlinjer för hur man kan utreda och behandla våldtäktsmän.

Avsnittet om myter är svårläst eftersom man ibland har svårt att se vad författaren anser vara myter och vad han anser vara verklighet. Bilden blir härigenom något förvirrande.

En huvudtes i denna bok är att våldtäkt alltid innehåller de tre komponenterna våld, vrede och sexualitet. Det gäller trots att män som begår våldtäkt inbördes är mycket olika. Våldtäkten innehåller således såväl aggression som sexualitet och våldtäkten kan inte ses som enbart ett sexuellt beteende utan även som ett aggressivt beteende.

Enligt denna bok är det en vanlig missuppfattning att män som begår våldtäkt gör det för att de är sexuellt upphetsade eller för att de är sexuellt otillfredsställda. Sanningen skulle snarare vara den att bakom våldtäkt finns mera av vrede och maktbegär än lust och njutning. Våldtäkten skulle vara en pseudosexuell handling, en "förvriden form av mänsklig sexualitet och mera ett uttryck för en personlighetsstörning hos gärningsmannen än för ett behov av sexuell tillfredsställelse".

Det sista avsnittet i boken behandlar riktlinjer för utredning och

behandling av våldtäktsmän. Även om detta avsnitt bygger på amerikanska förhållanden kan det ha viss relevans även för oss i denna del av världen.

Boken är lättläst och innehåller en hel del fallstudieexempel som gör den ännu mera lättläst och kanske mer levande än den eljest skulle ha varit. För en icke-psykolog ter sig Män som våldtar något "psykologiserande". Den torde dock kunna vara kunskapshöjande hos många av oss oavsett vilken yrkes- och utbildningsmässig bakgrund vi har.

Det är litet tråkigt att förordet till den svenska utgåvan innehåller ett osakligt och helt onödigt angrepp på Sexualbrottsutredningen och dess betänkande, som kom 1976.

Jan Trost

Fin och klok bok om barn på sjukhus

LISE GIØDESEN

När barn ska in på sjukhus

Natur och kultur 1981.

Barns reaktioner på sjukhusvistelse har under senare år blivit föremål för en hel del uppmärksamhet. I början av 1970-talet gjorde Rädda Barnen en omfattande aktion på temat, en rad skrifter har utkommit och likaså en hel del informationsmaterial riktat till barn och föräldrar. På alla landets barnkliniker har man också diskuterat dessa frågor ingående.

När nu Lise Giødesens två år gamla bok utkommer i svensk översättning är detta ändå mycket välkommet. Lise Giødesen är ergoterapeut och har i många år arbetat med lekterapi för barn på sjukhus i Danmark. Hon har också stor erfarenhet av att undervisa i dessa frågor. Boken har fått en utmärkt översättning av Hélène Andrae och den har fackgranskats av Ivonny Lindquist, den svenska lekterapins förgrundsge-

stalt. Detta lovar gott och löftena infrias.

Lise Giødesens bok är av begränsad omfattning och mycket lättläst. Den riktar sig i första hand till föräldrar men bör också vara utmärkt att läsa för personal under utbildning och nyintroduktion inför arbete med barn. Det bästa med boken är att den hela tiden är skriven ur ett renodlat barnperspektiv. Detta leder visserligen till att både föräldrarnas och personalens känslor och reaktioner sätts något i bakgrunden men detta är författarens avsikt och helhetsintrycket blir fint: Barnens känslor och intressen framhävs starkt men man känner sig ändå upplyft som vuxen läsare! Boken skulle ha vunnit ytterligare i värde om man tillfogat en litteraturlista på aktuella svenska böcker i ämnet. Det finns tex en del utmärkta barnböcker som kan vara till stor hjälp då man skall förbereda ett barn för sjukhusvistelse. Detta är dock bara en radanmärkning och på det stora hela vill jag varmt rekommendera denna fina och kloka lilla bok om barn på sjukhus.

Lars H. Gustafsson

Bra översikt över klinisk genetik

ANDERS FRØLAND

Medicinsk genetik

Esselte Studium, 1981. 87 sidor. Pris: ca 40 kr exkl moms.

Författaren, som är överläkare i internmedicin i Danmark, har stor klinisk genetiksk erfarenhet och hans forskningsområde är klinisk cytogenetik med speciell inriktning på Klinefelters syndrom.

Boken, som är bra översatt från danska, har på ett förtjänstfullt sätt bearbetats för svenska förhållanden av prof Felix Mitelman, överläkare vid Avd för klinisk genetik, lasarettet, Lund.

De tre första kapitlen med rubrikerna Cellen och celledelningen, Molekylär genetik, Mendels lagar, beskriver sambandet mellan DNA-molekylens sammansättning och proteinsyntesen och ger den biologiska bakgrunden till arvet och genetikens lagar. I de följande kapitlen med rubrikerna Biokemisk genetik, Blod- och vävnadstyper, Amniocentes, Populationsgenetik, Vad är ärftligt?, Invärtesmedicinska sjukdomar, Psykiska och neurologiska sjukdomar, och Medfödda missbildningar exemplifiera på ett lättfattligt och adekvat sätt ärftliga biokemiska sjukdomar, kromosomrubbingar och olika typer av kliniska sjukdomar med ärftlig disposition. Sista kapitlet utgörs av en ordlista, som ger en koncis och lättfattlig förklaring av fackuttrycken. Fyra av de grundläggande kapitlen avslutas med övningsuppgifter, med facit längst bak i boken.

Trots sitt begränsade format ger boken en aktuell och bra översikt över klinisk genetik och speglar forskningsfronten i ämnet, med sin snabba praktiska tillämpning i klinisk diagnostisk och terapeutisk verksamhet. De talrika illustrationerna är lättfattliga och ansluter väl till texten.

Många av bokens läsare kommer säkert att vilja fördjupa sina kunskaper inom området men hänvisning till lämplig översiktslitteratur och även övriga litteraturanvisningar saknas helt, vilket är att på förhand underskatta bokens förmåga att väcka intresse för vidare kunskapsinhämtning.

Boken ger på ett koncentrerat men lättsmält sätt grundläggande fakta i klinisk genetik och fyller ett sedan länge känt behov i undervisning och fortbildning av sjuksköterskor, barnmorskor, socialarbetare och övrig personal inom hälsovård, sjukvård, omsorgsverksamhet och socialmedicinska fältet, som kommer i kontakt med barn och vuxna med genetiskt betingade sjukdomar.

Karl-Henrik Gustavson

Avslappning som egenvård med entusiasm

JANE MUDDERS

Stress och avslappning

Askild & Kärnekull, 1981, 122 sid.

Askild & Kärnekulls egenvårdsserie har nu utökats med en bok om stress och avslappning skriven av Jane Mudders. Hon är gymnastiklärare och sjukgymnast med mångårig erfarenhet av undervisning i avslappning för bl a blivande mödrar och migränpatienter i England. Boken, som är skriven med sunt förnuft, försöker klargöra relationen mellan stress och dess effekt på kroppen och hur avslappning, både kortvarig och mera djupgående, kan vara till hjälp i hanteringen av det moderna livets påfrestningar. Med hjälp av fotografier försöker författarinnan lära oss att lägga märke till muskelspänningar för att sedan komma in med avslappningsövningar av skilda slag. Övningarna är utformade för att passa både på arbetsplatsen, i bussen eller under bilkörning, men hon beskriver också sådana övningar som kräver mera tid och plats. Tyvärr kan bara en del av boken användas som direkt handledning i avslappningsmetodik, då alltför mycket utrymme används för att beskriva olika situationer där avslappning kan vara till nytta (graviditet, menstruation, ålderdom, sömnlöshet, migrän etc). Men boken är entusiastiskt skriven, har många bra bilder och bör kunna intressera många som vill lära sig mera om avslappning.

Alexander Perski

Våra recensenter

Jan Trost är docent i sociologi vid Uppsala universitet, Lars H. Gustafsson docent i socialmedicin vid Uppsala universitet, Karl-Henrik Gustafsson professor i klinisk genetik vid Akademiska sjukhuset, Uppsala, Alexander Perski verksam vid Statens Institut för Psykosocial miljömedicin.